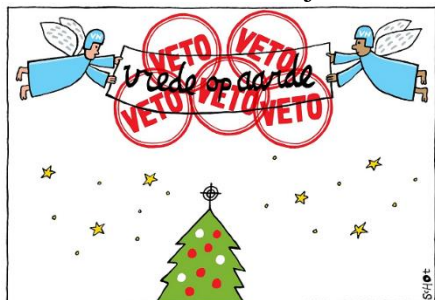

Gemeente van de nieuw geboren Heer,

Twee engelen houden hoog boven een kerstboom een *banner* in de lucht, met daarop de tekst 'vrede op aarde', dé Kerstboodschap bij uitstek. Maar bij nader inzien gaan de engelen gekleed als VN-soldaten en staan er dwars door hun vredestekst dikke rode stempels met daarop 'veto'.

Het was een *cartoon*, kijk hier hebt u hem.

Een cartoon die uitdrukking geeft aan de enorme onmacht en frustratie om vrede te bewerkstelligen tussen Israël en Hamas in Gaza. Ik ga het niet verder duiden, ik zal hier geen politiek bedrijven -

Bovendien, die onmacht hier gesymboliseerd, geldt zo veel méér situaties van oorlog en conflict, waar óf geen einde aan komt óf er ontstaat ergens anders weer een nieuw. Alsof er ook zónder officieel veto steeds weer machten en krachten in staat zijn oorlogen aan te wakkeren en vredesinspanningen te frustreren.

Het is de onmacht die we ook in het klein kennen. In de samenleving waar bitterheid en harde oordelen het "sámen" vetoën. Of waar je er in je eigen omgeving maar niet in slaagt om mensen met elkaar te verzoenen, een écht einde te maken aan verwijdering of ruzie in je familie, of onder vrienden. Alsof een onzichtbaar 'veto' dat verhindert. En het kan zo'n pijn doen.

In Trouw vroeg Ephimenco zich hardop af of je nog wel hoop mag koesteren tijdens de Kerstdagen, terwijl elders de wapens spreken en uit de hemel de bommen neerdalen. Kan dat, hoop koesteren bij al die grote en ook kleine conflicten.?

Ik weet niet of ik het goed beluister, maar ik hoor er de vraag in of je überhaupt nog Kerst kan vieren bij zoveel dof donkere ellende. En bij het verdriet dat mensen in hun eigen levens treft.

Nu moet ik zeggen - en dat is natuurlijk typisch een dominees-opmerking: als Kerst zo ongeveer is wat die dreinerige supermarktreclames ons op tv voorschotelen, met magere verhaallijntjes over 1x per jaar naar elkaar omzien om de schranspartijen te rechtvaardigen, *dán* is het contrast met de oorlogen dáár en de in tweeën gedeelde samenleving h́ier nogal schril.

Niet dat ik niet van lekker eten of goeie wijn houd, maar Kerst is oneindig hoger en dieper dan dat.

Als je kijkt naar wat Mattheus ons zojuist als Kerstverhaal voorschotelt, dan zie je meteen dat er niets zoetsappigs aan is. Dat zijn verhaal zich rekenschap geeft van de kwetsbaarheid van ons leven, de kwetsbaarheid van het goede en menselijke. En dat ze wéten dat het geluk van zoveel mensen op aarde steeds "gevetood" wordt.

De wreedheid van kindermoordenaar koning Herodes in Mattheus' verhaal en het gevaar van de twee koningen ten tijde van Achaz, die een heel volk gaan deporteren, verschillen *niet wezenlijk* van wat wij vandaag de dag aan dreiging en ellende in de krant lezen - Kerstmarkten en zelfs -diensten in Duitsland die bewaakt moeten worden door politie met machinegeweren.

En toch vindt in het Evangelieverhaal in het *aangezicht* van al dat kwaad een geboorte plaats, waaraan je *hoop* kunt ontleen.

En ja: dat een veto dreigt weet je zodra je de naam *Herodes* hoort. Maar: wat in de Schriften bij de profeten staat moet verdorie tóch eens een keer in vervulling gaan, zegt Mattheus met een gelovigheid die vooral hardnekkig is.

Ik herinner me - het is inmiddels dertig jaar geleden - de vroegere Israëlische premier Rabin en de Palestijnse leider Arafat, allebei al oudere mannen, grootvader. En ze gaven leiding aan het toenmalige vredesproces en Rabin zei een keer: 'Onze vaders hebben tegen elkaar gevochten, en wij, en onze zonen en - en we willen niét dat ook onze kleinkinderen nog tegen elkaar moeten vechten'. Het was een heel hoopvolle tijd!

Maar ook deze vrede werd "gevetood": Rabin werd vanuit eigen gelederen vermoord. Is dat dan het einde van dit verhaal van hoop?

Néé, zegt Mattheus, je moet dat verhaal van hoop juist aan elkaar blijven vertellen! Om ervan te leren. En vooral om ervan te hópen dat het een kéér vervuld zal worden. Dat niet het *goede* maar het kwade "gevetood" zal worden.

De burgemeester van Amsterdam bezocht begin november met scholieren het concentratie- en vernietigingskamp Auschwitz om daar de 'confrontatie met de Holocaust' aan te gaan, want "78 jaar na de bevrijding wordt het 'Nooit meer Auschwitz' niet diep genoeg doorleefd", stelde ze vast. En inderdaad. Toen ze daar waren schoot een jonge Amsterdamse vrouw van 19 haar aan en zei: "Ik dacht echt dat dit niet gebeurd was...".

Het verhaal van de geboorte van Jezus gaat dwars tegen de 'vetomacht' van het kwaad ín. Hoor maar.

In dat verhaal blijft een man trouw aan zijn geliefde, ook al heeft ze hem met grote zekerheid flink bedrogen met een ander. En hij neemt haar beschermend onder zijn hoede. Ten tweede vindt een niet-geplande geboorte plaats. En ten derde krijgt het kind in een land dat zucht onder een wrede oorlogszuchtige bezetter de naam 'Jezus', die betekent dat 'Gód rédt'.

En dan moeten de wijzen uit het Oosten nog komen, die van dit onwaarschijnlijke kind bloedserius komen beweren dat het een toekomstige koning is. Waarmee ze de huidige koning, Herodes natuurlijk enorm alarmeren.

En hij, Herodes, neemt meteen maatregelen: hij laat uitvissen wáár de in de Schriften beloofde en vooral *gehoopte* koning geboren zal worden en als hij het weet, beveelt hij die wijzen het kind te lokaliseren zodat hij er ook naar toe kan om het - nee, niét te 'aanbidden', maar om het te *vetoën*...

U ziet het: het is bij voorbaat een kansloos verhaal, - *tenzij* er ‘iets’ bestaat, een kracht, een macht, die de verhaallijnen van onze werkelijkheid, kan doorkruisen. Verhaallijnen die meestal éven vást lijken te staan als de constellaties van de sterren, die astrologen en astronomen zoals die wijzen bestuderen.

Welnu, zegt het kerstevangelie: zo’n kracht bestaat. Die zeldzame macht van *liefde* en van *goedheid* die verhalen van hoop in vervulling kan laten gaan. Het is een geestkracht die onze blik, onze manier van kijken en denken en vooral onze harten een *andere richting* kan geven.

Het kind om wie het hier gaat wordt om te beginnen uit deze *geestkracht* geboren. Als zijn geliefde zwanger blijkt en hij wéét dat het niet van hem is, geeft Jozef er de brui aan. Heel netjes: hij wil haar niet publiekelijk met haar bedrog confronteren en haar in het verborgene verlaten.

Maar het zit ánders dan hij denkt. *En hij is nodig* om dit kind en zijn moeder te beschermen. ‘Kan je jouw besluit niet terugdraaien?’, vraagt in een droom een engel aan hem. Kunnen we niet een *nieuw* ongehoord begin maken? Ánders reageren dan we geneigd zijn te doen? Niet altijd uit verontwaardiging reageren? En niet meteen uit de onderbuik, kan dat ánders?

Kun je je voorstellen dat dit kind nu eens een compleet *nieuw begin* zou kunnen zijn, alsof het ‘uit een maagd’ geboren is? Zoals ook koning Achaz, die alle hoop had laten varen, werd voorgehouden.

Dat kind belichaamt dat ‘God met ons is’: Immanuel. Welke God? De God die onvoorstelbare dingen doet. Die jou je weer opnieuw kan laten verwonderen. Wiens verhaal met mensen nooit ten einde is. De God die in jouw hart ‘wees rechtvaardig’ heeft geschreven, waarnaar elk mens kan luisteren. Zodat vrede op aarde gebeurt door liefde voor de ander.¹

De God die zegt: Ik ben met je in een ander mens. Durf je kind maar ‘Immanuel’ te noemen: ‘ik sta aan jouw kant’ betekent dat, al reikt dat wijder en dieper dan dezelfde leuze van een bekende politica...

Neem je vrouw bij je, veroordeel haar niet. Leef uit geestkracht! Neem ook haar kind onder je hoede, om zo’n volstrekt nieuw leven een kans te geven. En ziet U: zo gaat het verhaal van Kerst, van ‘God met ons’ tegen de “vetomachten” ín.

Ook die wijze sterrenkundigen: ook *zij* doen iets wat ze nooit zouden doen. Ze blijven niet waar ze waren, omdat de sterrenconstellaties vást staan en zo ook de loop der dingen. Nee, ze volgen *intuïtief* - met hun *hart* - de enige ster ter wereld die beweegt, die *reist (met e-i)* en mééreist. Volstrekt onprofessioneel, volslagen ongeloofwaardig, maar dát is wat ze doén.

En waarom eigenlijk? Waarom doen zij in dit verhaal wat ze doen? Omdat, denk ik, diezelfde geestkracht waaruit dit kind - dit nieuwe leven van een mens, ja: van *ieder* mens, ook van u en van mij - geboren wordt, per se wil dat wij het nieuwe, het onverwachte, het verwonderende een kans geven! En dus hóóp *ruimte* geven!

Dat we geloven - niet in het ‘lot’ zoals de sterren dat beschrijven. Dat wie wij zijn en hoe het gaat en hoe onze onderlinge verhoudingen in families, in de samenleving of in deze wereld nu

¹ Atti Noordhof, NRC 22 december 2023

zijn, vast zouden staan. Maar dat we geloven in een goocheme ster die een weg wijst om te gáán, te zoeken, voorbij de horizon te reizen.

Een ster als een lichtpuntje aan een inktzwarte hemel. Een ster die *danst*, van A naar B (de B van Bethlehem). Een ster die je wijst waar de zón opgaat, een nieuwe lichtere morgen begint! Een ster die met je meereist op je weg en je brengt dáár waar het nieuwe leven wordt geboren. Ook dat van jou! Waar nieuwe hoop, nieuw vertrouwen wordt geboren - ook die voor jou!

Moge het zo zijn - Amen.